

Ainekava

Erivajadustega inimeste hingehoid, VKTJ.06.02

Õppemaht 3 EAP, millest on 18 kontakttundi ja 60 tundi iseseisvat tööd.

Kursuse õppejõud Monika Lige, Lii Lilleoja, Saima Sellak-Martinson, Pille Kriisa

Õpiväljundid. Õppeaine lõpuks üliõpilane:

- mõistab erivajadustega inimeste käitumise ja mõtlemise eripärasid ning oskab märgata probleemse ning teistsuguse käitumise taga olevaid põhjuseid;
- oskab märgata peamisi erivajadusi ja sellega kaasnevat;
- mõtestab ja väärtustab erivajadustega inimeste kohta kristlikus osaduskonnas ning oskab arutleda koguduse rolli üle erivajadusega inimeste kaasamisel ja teenimisel;
- reflekteerib enda suhtlemiskogemust erivajadustega inimestega ja on valmis sellega seotud küsimuste üle argumenteeritult arutlema;

Hindamismeetodid ja hindamiskriteeriumid

Hindamismeetodid koos sisunimetusega	Täht-aeg	Hindamiskriteeriumid
1. Küsimustele vastamine raamatu „Elu dementsusega” põhjal	12.03.2022 ME	Vastatud on kõigile kolmele küsimusele: • Mis on dementsus ja kuidas väljenduvad selle varased ilmingud? Too näide. • Millised muutused toimuvad dementsust põdeva inimese käitumises ja emotsioonides? Too näide. • Milline roll on füüsilisel aktiivsusel ja tegevustel dementsust põdeva inimese päevas? Mida jälgida erinevate tegevuste puhul? Pikkus 2 lehekülge (800 sõna)
2. Küsimustele vastamine raamatu „Autismi olemus: neuroloogilise mitmekesisuse kaitseks” põhjal	09.04.2022 ME	Vastatud on kõigile kolmele küsimustele: • Mis on autism ja autismi peamised tunnused? • Millised on autistliku käitumise eripärad. Too näiteid. • Mis on peamised probleemid ja nende avaldumise seos autismiga. Pikkus 2 lehekülge (800 sõna)

3. Arutlus „Erivajadusega inimene koguduse kontekstis”	20.04. 2022 ME	• On kasutatud vähemalt ühte kohustuslikku kirjandusallikat. • Esitletud on situatsioon erivajadusega inimesega (kas konstrueeritud või lähtub isiklikust kogemusest). • Situatsioonis kirjeldatud erivajadusega inimese mõtlemise või käitumise eripärad on kirjeldatud. • Välja on toodud ideed/võimalused ja isiklik arvamus, kuidas koguduses suhelda, rakendada, kaasata, toetada erivajadusega inimest ja/või tema pere. Arvamus on põhjendatud. • Arutluse teoreetiline osa toetub kirjandusallika(te)le ja kirjeldatud erivajadus vastab kirjanduses esitatud kriteeriumitele. • Arutlus sisaldab (enese)reflektiooni - mis oli abistav mulle ja mis erivajadusega inimesele - mida õppisin sellest olukorrast (konkreetsest erivajadusest, enda käitumisest ja reageerimisest jne)? - kas ja millised probleemid esinevad erivajadustega inimestel koguduse kontekstis? Arutluse pikkus on 3-4 lehekülge (1200-1600 sõna)

Lõpphinde kujunemine Sooritatud peavad olema kõik kolm tööd. Kursuse lõpphinne on arvestatud, kui kõik tööd on esitatud õpikeskkonda Moodle vastavalt hindamiskriteeriumidele.

Õppeprotsessi kirjeldus

Iseseisev töö	Aeg ja ak tunnid	Kontaktunnid ja õpetajad
Vaata enne esimest loengut – TBRI®: Trust-Based Relational Intervention® - YouTube (eesti keelse tõlkega)	12.02. 2022 6 t	Pille Kriisa, Monika Lige Erivajadus ja selle liigitused. Mida käsitleda erivajadusena?

ja TBRI for Teens Prewiev (inglise keeles) https://child.tcu.edu/resources/videos/#sthash.PChHHDGE.dpbs ja https://www.youtube.com/watch?v=ak6z3pqNqFU&ab_channel=KarynPurvisInstituteofChildDevelopment (inglise keeles) Kuula enne esimest loengut: https://kus.kogudused.ee/podcast/d/Vaimne tervis		Kristlik inimkäsitlus. Trauma kui erivajadus. Käitumisraskused ja- häired. Erivajadustega noored kirikus/koguduses.
Loe A. Caughey „<i>Elu dementsusega. Enam kui 2000 praktilist näpunäidet ja toimetulekustrateegiat hooldajatele</i>” ja vasta küsimustele (hindamismeetod 1)	12.03.2022 6 t	Saima Sellak-Martinson, Monika Lige Dementsussündroom. Kontaktloomine dementsussündroomiga inimesega. Dementsussündroomiga inimese ja tema lähedaste mõistmine ja toetamine. Dementsussündroomiga inimene koguduses.
Loe: K. Veskis „<i>Autismi olemus. Neuroloogilise mitmekesisuse kaitseks</i>” ja vasta küsimustele (hindamismeetod 2)	09.04.2022 6 t	Lii Lilleoja Lapsed ja erivajadused. Puude mõiste ja liigid. Intellekti- ja vaimupuue. Autismispektrihäire, ATH, hariduslikud erivajadused. Erivajadusega laps- tema ja pere vajadused ning toetusvõimalused koguduses
Arutlus	20.04.2022	

Kohustuslik kirjandus

- Kaarel Veskis. *Autismi olemus: neuroloogilise mitmekesisuse kaitseks*. Pilgrim, 2018.
- Angela Caughey. *Elu dementsusega. Enam kui 2000 praktilist näpunäidet ja toimetulekustrateegiat hooldajatele*. Petrone Print, 2017.
- Dan Hughes. *Tundeelu- ja käitumishäired. Lastel, keda on väärkoheldud või hooletusse jäetud*. MTÜ Oma Pere, 2018.
- Triinu Pajuri. *Eriline maailm. Kõikidele, kes töötavad või elavad koos intellektipuudega inimestega*. Avita, 2018.

Kohustuslikud videod

- <https://kus.kogudused.ee/podcastid/> Vaimne tervis
- TBRI®: Trust-Based Relational Intervention® - YouTube
- Karyn Purvis Institute of Child Development (tcu.edu)
- Children from Hard Places and the Brain: Chapter 1 - YouTube

Soovituslik kirjandus

- Susanne Schäfer. *Tähed, õunad ja kumer klaas. Minu elu autismiga*. Eesti Autismiühing, 2014.
- Jenny Thompson, Tallinna Ülikool. Eri- ja sotsiaalpedagoogika osakond. *Esmane teejuht hariduslike erivajaduste mõistmiseks*. Archimedes, 2013. <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:190192>
- Glynis Hanneli. *Erivajaduste määratlemine. Vaatuslehed individuaalsete omapärade hindamiseks*. Studium, 2017.
- Marc Dingman. *Kuidas inimaju töötab. Neuroteaduse selgitusi aju ja selle veidruse kohta*. Tänapäev, 2020.
- Michael G. Pipich. *Leppimine bipolaarsusega. Kuidas patsiendid ja nende pereliikmed saavad bipolaarset häiret ohjata*. Hea Lugu, 2019.
- Marek Wnuk, Ulyana Dolyniak. *Töö traumeritud lastega. Praktilised juhised õpetajatele, hooldusperedele ja lapsendajatele*. MTÜ Igale Lapsele Pere, 2018.
- Erik Larsen. *Miljööteraapia laste ja noortega. Organisatsioon kui terapeut*. Tallinn, 2016.
- Niels Peter Rygaard. *Kiindumushäirega laps. Praktilise teraapia käsiraamat*. MTÜ Igale Lapsele Pere, 2014.

Soovituslikud veebileheküljed

- <https://eludementsusega.ee/>
- <https://epikoda.ee/>
- <https://www.autismiliit.ee/>
- <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/taxonomy/term/390>